

МАТЕМАТИКА И МАТЕМАТИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ, 2017
MATHEMATICS AND EDUCATION IN MATHEMATICS, 2017
Proceedings of the Forty-sixth Spring Conference
of the Union of Bulgarian Mathematicians
Borovets, April 9–13, 2017

**110 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО
НА АКАДЕМИК БОЯН ПЕТКАНЧИН
(1907–1986)**

Георги Ганчев

Боян Лазаров Петканчин е роден на 8 април (21 април по нов стил) 1907 г. в гр. Пловдив в семейство на учители. Боян има по-големи брат и сестра. Баща им Лазар умира, когато Боян е на четири години и за трите деца се грижи майка им Ивана.

Боян Петканчин има добрия шанс да учи в престижната пловдивска гимназия „Александър I“. Това е първата гимназия в страната, основана през 1850 г. като класно училище, което прераства през 1868 г. в гимназия. В гимназията се оформя интересът на Петканчин към математиката и астрономията. Интересът към астрономията го довежда до висшата математика и в последните класове на гимназията Петканчин започва самостоятелно да изучава учебник по диференциално и интегрално смятане.

Боян Петканчин завършва гимназията през 1925 г. с отличен успех и през същата година постъпва като студент по математика във Физико-математическия факултет на Софийския университет. По това време приемането в университета се извършва чрез конкурс въз основа на успеха от дипломата.

Бъдещият математик Боян Петканчин се оформя под влиянието на професорите Иван Ценов, Димитър Табаков, Кирил Попов, Любомир Чакалов, Никола Обрешков. Петканчин слуша лекции при: Кирил Попов – диференциално и интегрално смятане, теоретична астрономия; Никола Обрешков – висша алгебра; Любомир Чакалов – диференциални уравнения, теория на аналитичните функции, избрани глави от елементарната математика; Иван Ценов – аналитична механика; Димитър Табаков – аналитична, дескриптивна, проективна и диференциална геометрия. Освен това любознателният студент Петканчин слуша лекции по теоретична физика, опитна физика, метеорология, които не са задължителни за студентите по математика.

Като студент Боян Петканчин впечатлява състудентите си и своите преподаватели със силно влечение към нови знания и вкус към трудни задачи. Още след първата учебна година е удостоен с първа награда от 500 лв. от фонда „Антон Шоурек“. Този фонд е основан след смъртта на Антон Шоурек и съгласно неговото

завеждане наградата се дава за най-добре разработена тема по проективна и дескриптивна геометрия при явяване на изпит по тази дисциплина. Боян Петканчин получава първи награди и през 1928 и 1929 г. Активен участник е в семинарите на Кирил Попов, Никола Обрешков и Любомир Чакалов, предназначени за студенти с изяви интереси към математиката.

Боян Петканчин се дипломира през 1929 г. с максималната оценка *много добър* (5) на първата сесия след завършване на семестриалното си образование и още през юли 1929 г. е избран от Съвета на преподавателите при Физико-математическия факултет за асистент по геометрия. През същата година той публикува в списанието на Физико-математическото дружество статията си *Аксиомите на проективната геометрия*. Работата като асистент започва с водене на упражнения по аналитична геометрия и дескриптивна геометрия. По това време ръководител на катедрата по геометрия е проф. Димитър Табаков.

Следва период, когато Боян Петканчин отбива редовната си военната служба. През това време той прави редица исторически проучвания за известни математици и популяризира живота и дейността им в няколко статии, обединени в серията „Бележити математици“, които публикува в списанието на Физико-математическото дружество. Ще споменем статиите за Евклид (1931), Ал Кархи (1932), Диофант (1932). Ще отбележим и публикуваното от него решение на една задача от Любомир Чакалов в списанието на немското математическо дружество „Jahresbericht der Deutschen Mathematiker-Vereinigung“, известно като *витрина на математиката* и предназначено за много широк кръг читатели. Педагогическата му дейност продължава със семинарни упражнения по аналитична, дескриптивна, проективна и диференциална геометрия. Интересно е да се отбележи, че през учебната 1933/1934 г. води упражнения и по теория на функциите при Л. Чакалов. Овладал в голяма дълбочина учебния материал по водените от него дисциплини, той се отнася с голямо внимание към процеса на педагогическата работа. Акад. Христо Христов, който е бил негов студент, дава следната кратка и точна оценка за неговите семинарни занятия: „Прецизността и яснотата на изложението бяха характерно качество на тези упражнения“.

До този момент основната роля на българските геометри е да издигат равнището на преподаването на геометричните дисциплини и да подготвят качествени учители по математика за средното училище. За да се подготви и започне следващият етап на запознаване с водещата съвременна проблематика и провеждане на фундаментални научни изследвания, е необходимо да се осъществят научни контакти с водещите световни математически центрове. По това време целта на научната политика по математика у нас е да се изпращат най-добре подготвените млади математици на специализация в чужбина – предимно в Германия, Франция и Италия. Боян Петканчин има отличния шанс да специализира в Математико-природонаучния факултет на Хумболтовия университет (Mathematisch-Naturwissenschaftliche Fakultät). С писмо на ректора на Софийския университет от 16.10.1934 г. се съобщава, че „се разрешава на Боян Петканчин едногодишен задграничен отпуск, който ще прекара с научна цел в Германия като стипендиант на Хумболтовата фондация“. В началото на миналия век господстваща роля в модерната геометрия играят идеите на Феликс Клайн и Бернард Риман, които още не са популярни по това време у нас. Пред Боян Петканчин се представя блестящата възможност да специализира в един от воде-

щите световни центрове по математика по това време. Негов научен ръководител е Вилхелм Блашке – един от най-известните геометри в света. По време на специализацията Боян Петканчин слуша лекции при Блашке по геометрични вероятности и участва в семинара по геометрични приложения на диференциалните уравнения. Слуша лекции по лебегов интеграл и участва в семинара по анализ и изпъкнали тела при Хеке, лекции по термодинамика, квантова теория и оптика при Ленц, лекции по сферична астрономия при Шор.

През годината на специализацията Боян Петканчин с изключителна упоритост и енергия проучва литературата и повишава специалната си подготовка, необходима за разработката на дисертационния му труд на тема „Връзки между гъстотите на линейните подпространства в n -мерни пространства“. За кратко време специализантът трябва да навлезе дълбоко в областта на многомерната евклидова и неевклидова геометрия на професионално равнище, за да може да преодолява в реално време проблеми от идеен, технически и езиков характер. Лесно можем да си представим на какъв стрес е бил подложен Боян Петканчин, притиснат от кратките срокове. Престоят на Петканчин в Германия трае от октомври 1934 до юни 1935 г. След изтичането на срока той се връща в България и след една година през юни 1936 г. полага докторския си изпит в Хамбургския университет. На 13 юни 1936 г. му е присъдена научната степен *доктор на природните науки*. За да си представим обстановката, в която Боян Петканчин разработва и защитава докторската си дисертация, ще отбележим, че Вилхелм Блашке има 17 докторанти, а само през 1936 г. защитават докторски дисертации четирима специализанти: Shiing-Shen Chern, Wilhelm Maak, Bojan Petkantschin, Luis Santaló.

Дисертационният труд на Боян Петканчин е посветен на интегралната геометрия на n -мерни пространства. В класически контекст интегралната геометрия е възникнала във връзка със задачата за прецизиране на някои понятия и твърдения от геометричните вероятности. От геометрична гледна точка в едно пространство M се разглежда непрекъснатата група от преобразувания и се изучават множества, чиито елементи са фигури от това пространство (напр. множества от прави, двойки прави, равнини и пр. в случая на афинно пространство M). За тези множества от фигури се въвежда *гъстота* (плътност), която е инвариантна относно групата от трансформации. Мярката на множеството от фигури е интеграл от тази гъстота. Фундаментални резултати в интегралната геометрия по това време съдържат работите на Wilhelm Blaschke и Luis Santaló. Боян Петканчин става основоположник на интегралната геометрия у нас. В работата *Върху гъстотите на линейните пространства в n -измеримото пространство*. Сборник на БАН, XXXII, 1936, 1–67 той разглежда множества от линейни подпространства в n -мерно пространство и получава общи формули за гъстотите и мерките на тези множества. От тези обобщаващи формули непосредствено следват редица класически резултати за тримерното пространство.

След този етап Петканчин продължава работата си като асистент. През следващите години той публикува статиите *Върху понятието посока* (1937) и *Върху понятието ъгъл* (1939). В тези работи той се изявява като прецизен ерудит. Малко геометри могат да се наемат с прецизирането на тези важни геометрични понятия. Своеобразен връх в този цикъл от работи е статията му

[*] *Аксиоматично изграждане на двуизмеримата геометрия на Möbius*, Год. Соф. Унив., ФМФ, **36** (1940), 219–325.

Тъй като тази работа заема важно място в трудовете на Б. Петканчин, ще се спрем на няколко понятия и факти от Мьобиусовата геометрия.

Мьобиусовата група $MG(\mathbb{R}^n)$ на n -мерното пространство $\mathbb{R}^n$ е групата от преобразуванията на $\mathbb{R}^n$, породена от симетриите спрямо хиперравнините и инверсиите спрямо хиперсферите на $\mathbb{R}^n$. Да отбележим, че ако хиперравнините се интерпретират като „хиперсфери“, то симетриите спрямо хиперравнините могат да се интерпретират като „инверсии“ спрямо тези „хиперсфери“. Тази група е следващата по важност след групите на еднаквостите на пространства с постоянна кривина. На 106 страници в споменатата по-горе статия [*] се изгражда геометрията на групата на Möbius.

Нека S е множество, състоящо се от точки и окръжности, за които аксиоматично се въвеждат понятията „инцидентност“, „разделяне“ и „еднаквост“, удовлетворяващи 17 аксиоми. Теорема 128 от [*] гласи:

Всеки две системи S и S' , удовлетворяващи споменатите аксиоми, са изоморфни, т.е. Мьобиусовата геометрия е единствена с точност до изоморфизъм.

Споменатата статия [*] е типична за стила на изследване на Боян Петканчин.

През 1941 г. Боян Петканчин е избран единодушно за редовен доцент при катедрата по геометрия на Физико-математическия факултет. Д. Табаков пише в рецензията си: „Кандидатът пита един изключителен стремеж към строгото изграждане на геометриите“. Другият рецензент Л. Чакалов отбелязва в заключението си, че „неговите трудове в областта на аксиоматиката са изработени със задълбоченост, прозорливост и пълнота“. С тези трудове той доказва, че „владее напълно тази отвлечена и мъчна област на математиката и е в състояние да твори в нея“.

През октомври 1941 г. Боян Петканчин изнася встъпителната си лекция „Геометрии и връзки между тях“, която бележи важен етап в развитието на българската геометрия. В тази лекция той анализира трите основни подхода за изграждане на геометрии: аксиоматичен подход, теоретико-групов подход в духа на Ерлангенската програма на Ф. Клайн и аналитичен подход, застъпен в идеите на Б. Риман.

След избирането му за доцент Боян Петканчин започва да чете за пръв път у нас дисциплината „Основи на математиката“. В продължение на повече от три десетилетия този курс е тест, който отсява студентите с усет за математиката и е допринесъл много за повишаването на качествената подготовка на българските учители.

През 1945 г. Факултетният съвет на Физико-математическия факултет избира доц. Боян Петканчин за извънреден професор към катедрата по геометрия. През 1946 г. проф. Петканчин чете спецкурс по векторно смятане като подготовка за изграждането на основните курсове по аналитична геометрия и диференциална геометрия на векторно-координатна основа, което бележи нов етап в четенето на тези дисциплини. През 1948 г. Боян Петканчин е избран за редовен професор и става ръководител на катедрата по геометрия през периода от 1948 г. до 1971 г.

Във връзка с новия Закон за висшето образование и Правилника за присъждане на научни степени и звания, в края на 1956 г. тече процедура по признаване на проф. Петканчин степента *доктор на физико-математическите науки* по този закон, тъй като той е *доктор на природните науки* при Хамбургския университет.

По този повод акад. Чакалов дава много кратка и точна характеристика за Боян Петканчин: „математик с голяма ерудиция, широко осведомен, който за пръв път издига геометрията в България на съвременно равнище.“ Съветът на преподавателите взема единодушно решение за присъждане на проф. Боян Петканчин научната степен *доктор на физико-математическите науки*.

Боян Петканчин е един от първите основоположници на Математическия институт при БАН, основан през 1947 г. Още през 1951 г. той е научен секретар на този институт. Секцията по геометрия е създадена още при основаването на Математическия институт и проф. Петканчин става неин ръководител. През 1961 г. проф. Петканчин е избран за член-кореспондент на БАН. Рецензенти на трудовете му са акад. Л. Чакалов и акад. Н. Обрешков. В заключението си акад. Н. Обрешков пише: „Проф. Б. Петканчин е най-изтъкнатият наш геометър. Работите му разглеждат основни въпроси от аксиоматиката на геометрията, интегралната геометрия, двуаксиалната геометрия и пр. В тази област той е дал оригинални и важни приноси, които се оценяват у нас и в чужбина. Те са благоприятно реферирани в математическите реферативни списания и са цитирани в монографиите на Сантало, Блашке, Схоутен и Хадвигер, както и в статии на Евалд и Бенц.“

През периода 1963–1970 г. проф. Петканчин е зам.-директор на Математическия институт, като през 1966 г. е избран за редовен член (академик) на Българската академия на науките. След интегрирането на катедрата по геометрия при Факултета по математика и механика на Софийския университет и секцията по геометрия на Института по математика и механика при Българската академия на науките се сформира Секторът по геометрия при Единния център по математика и механика (ЕЦММ). През периода 1971–1976 г. акад. Боян Петканчин е ръководител на Сектора по геометрия.

Преподавателската дейност на проф. Петканчин е огромна по своя обем и интензивност. Той чете лекциите по аналитична геометрия, диференциална геометрия, основни на математиката със стряскащ за съвременните представи хорариум. По всички тези дисциплини проф. Петканчин написва основни учебници, които се ползват и днес като идейна основа и справочна база за следващите поколения учебници. Стилът на тези учебници отразява схващанията на автора им за критериите, които трябва да удовлетворява един учебник по математика. През 1955 г. той пише рецензия на учебника на проф. Я. Тагамлици по диференциално и интегрално смятане, в която е отразил пределно ясно своите възгледи за изискванията към един учебник:

„Изложението на материала трябва да стои на съвременно научно и методологично равнище. Това означава най-напред, че то трябва да бъде съобразено със сегашните резултати в науката. Това означава по-нататък, че в постановката на въпросите и проблемите, в дефинициите на понятията, във формулировките и доказателствата на теоремите трябва да има яснота, пълнота, точност и строгост . . . Точността и строгостта в лекции и учебник облекчават, а не затрудняват разбирането; майсторството обаче се състои в това, нещата да се кажат строго, но достъпно. . .“

Цитираният текст е забележително точно, ясно и сбито описание на стила на самия автор. Според нашето мнение учебниците на проф. Петканчин са ценни с изключително богатото и подробно изложено съдържание на геометрични факти, което със своя почти енциклопедичен характер служи като справочник на следващите поколения. Самият проф. Петканчин демонстрираше на практика „майсторство“

как от този обемист материал могат да се извлекат ясни и строги, но достъпни лекции, съобразени с реалния хорариум.

Научните приноси на акад. Петканчин засягат главно три области: интегрална геометрия, аксиоматика на геометрията и диференциална геометрия на роеве прави.

В интегралната геометрия основен е трудът му *Zusammenhänge zwischen den Dichten der linearen Unterräume im n -dimensionalen Raum. Abh. Math. Semin. Hamb. Univ. (1936)* е оценен и цитиран от водещите специалисти на своето време.

В областта на аксиоматиката на геометрията той публикува 6 статии, като две от тях заемат важно място в неговото творчество: „Аксиоматично изграждане на двумеримата геометрия на Möbius“ и „Аксиоматика на комплексната двумерна Мьобиусова геометрия“, публикувани в Годишника на Софийския университет. Идеята от първата от споменатите по-горе статии е развита във втората за комплексната геометрия на Möbius. Въвеждат се основните понятия: *права, верига от прави, инцидентност на две прави, разделяне в четворка прави, еднаквост в съвкупността от правите* и 25 аксиоми за тези понятия. В множеството от всички инцидентни двойки прави (К-сферата) се въвежда понятието *М-трансформация* и се доказва следният забележителен резултат: *Групата на М-трансформациите на К-сферата е изоморфна на двумерната комплексна група на Möbius*.

Чрез споменатите по-горе трудове Боян Петканчин се нарежда сред геометрите на своето време. Един от последователите и почитателите на геометъра Боян Петканчин е немският геометър Валтер Бенц, който публикува през 1973 г. монографията *Vorlesungen über Geometrie der Algebren – Geometrien von Möbius, Laguerre-Lie, Minkowski in einheitlicher und grundlagengeometrischer Behandlung*, (Springer, Band 197, 1973). В тази монография важна роля играе понятието *група на Щаудт-Петканчин*. Това е особена чест и признание да се постави името на Боян Петканчин редом с името на големия немски геометър Karl von Staudt, ученик на Gauss.

Да поясним с няколко думи това понятие. Едно множество $\sum$ от точки, в което някои от подмножествата са наречени *окръжности*, се нарича *равнина от окръжности*, ако удовлетворява аксиомите:

- през всеки три различни точки минава точно една окръжност;
- всяка окръжност съдържа поне три различни точки;
- съществуват поне четири точки, които не лежат на една окръжност.

Означаваме с $M(\sum)$ групата на автоморфизмите на $\sum$, т.е. биекциите на $\sum$, запазващи окръжностите на равнината (групата на Möbius на $\sum$). Една подгрупа на $M(\sum)$ се нарича *група на Щаудт-Петканчин (SP-група)*, ако удовлетворява аксиомите:

SP(1) Ако A, B, C и A', B', C' са две тройки от различни точки, съществува точно едно преобразуване γ от групата, така че $\gamma(A) = A', \gamma(B) = B', \gamma(C) = C'$.

SP(2) Ако A, B, C, D са четири различни точки и γ е преобразуването според SP(1), за което $\gamma(A) = B, \gamma(B) = A, \gamma(C) = D$, то $\gamma(D) = A$.

Една равнина от окръжности, която притежава SP-група, се нарича *SP-равнина*.

На диференциалната геометрия Боян Петканчин е посветил около 20 статии. Една от интересните теми в неговото творчество е диференциалната геометрия на

двуосното пространство. Двуосната геометрия е клайновата геометрия, породена от подгрупата на колинеациите в тримерното проективно пространство, запазващи две фиксирани кръстосани прави. Ако двете кръстосани прави се заменят с две кръстосани n -мерни подпространства в проективното пространство с размерност $2n + 1$, се получава многомерен аналог на двуосното пространство.

Основни обекти, на които са посветени повечето от трудовете на Боян Петканчин по диференциална геометрия, са гладките еднопараметрични съвкупности от прави, които се наричат *роеве прави*. На диференциалната геометрия на роевете прави Боян Петканчин посвещава около 15 статии, които третират следните теми: роеве прави в евклидовото пространство, роеве прави в елиптическото пространство, роеве прави в двуосното пространство и подобни въпроси в обобщения на двуосно пространство. Изследванията по двуосна геометрия са продължени от редица български и немски геометри.

Специално място в научната дейност на акад. Петканчин заемат неговите оригинални университетски учебници, които издигат на ново равнище университетската литература по геометрия у нас. В учебника „Проективна геометрия“ (издание 1945) на проф. Боян Петканчин проективната геометрия е изградена аксиоматично с типичната за него строгост и пълнота.

Учебниците „Аналитична геометрия“ (издания 1955, 1961, 1966) и „Диференциална геометрия“ (издания 1955, 1964) съдържат сравнително голям по обем материал, който е ясно организиран, изложен на съвременно равнище с присъщата му строгост и пълнота. С такъв огромен труд може да се справи само голям ерудит, който е същевременно и майстор-педагог.

Учебникът по аналитична геометрия е построен на основата на тримерното евклидово пространство, разширено с безкрайните и комплексните елементи. Постройката е такава, че читателят приема по естествен начин миогледната постановка в духа на Ерлангенската програма на Ф. Клайн: проективна геометрия, афинна геометрия, евклидова геометрия. Теорията на кривите и повърхнините от втора степен са изложени точно в този дух: проективни, афинни и метрични свойства. В края на няколко параграфа по естествен начин се преминава към аксиоматично изграждане на n -мерното афинно пространство, въз основа на което се въвеждат многомерно евклидово и проективно пространство. Ако се усвои изложението за тримерното пространство, преходът към многомерната геометрия е естествен и приемлив.

Учебникът по диференциална геометрия е построен в същия миогледен инвариантно-геометричен стил. Теорията на кривите и повърхнините е изложена така, че преминаването към комплексните елементи е съвсем естествено. Ще отбележим геометричната интерпретация на дължината на дъгата в комплексното пространство, пълното третиране на допирането между линия и повърхнина в реалното и комплексното пространство, теорията на изотропните криви, които отличават този учебник от другите в тази област. Тъй като въвеждането на всяко ново понятие се мотивира с геометрична интерпретация, учебникът остава ненадминат учител по изграждане на миоглед за геометрично изследване. Читателят си изработва усет за инвариантност и критерий за стойността на дадено твърдение. Ще споменем и тригонометрията на геодезичните триъгълници върху псевдосферата и реализирането на геометрията на Лобачевски върху псевдосферата като един запомнящ се завършек на учебника.

Учебникът „Основи на математиката“ (издания 1959, 1968) се състои от две час-

ти: „Учение за числата“ и „Основи на геометрията“. В първата част се изгражда аксиоматично теорията на естествените, целите, рационалните, реалните, комплексните и хиперкомплексните числа, а във втората част се изгражда евклидовата геометрия върху основата на аксиоматиката на Хилберт. Построява се модел на евклидовата геометрия в теорията на реалните числа. Доказва се категоричността на евклидовата геометрия. Доказват се редица факти от неевклидовата геометрия на Лобачевски-Бойяй (хиперболичната геометрия) и се построява моделът на Cayley-Klein на хиперболичната геометрия в евклидовата геометрия. Ще отбележим, че този учебник изигра важна роля в математическото образование на поколения български математици.

Освен споменатите по-горе основни математически дисциплини проф. Петканчин чете няколко пъти лекции по афинна диференциална геометрия. През 1960/1961 учебна година чете първите лекции у нас по математическа логика. Също така той чете и първия курс по история на математиката. Характерно за педагогическия му похват беше, че можеше да се следи ходът на лекциите му и да се правят записки, тъй като всяка лекция беше старателно подготвена. Той използваше без остатък определеното време за лекции, а това изискваше и пълна мобилизация на вниманието.

Много спомени се разказват за неговата забележителна дейност като редактор. Широките му научни познания, забележителната ерудиция и владението на немски, английски, френски и руски език го определят като изключително компетентен и авторитетен редактор. От 1953 г. той поема редактирането на томовете по математика на Годишника на Софийския университет. От 1964 г. е отговорен редактор на списанието „Известия на Математическия институт на БАН“, а от 1977 г. е отговорен редактор на „Доклади на БАН“. Боян Петканчин е член на редколегията на списанието „Journal of Geometry“, издание на Birkhäuser Verlag. Той е авторитетен представител на България в изпълнителния комитет на Балканския математически съюз и член на редколегията на списанието *Mathematica Balkanica*, което е орган на този съюз. Акад. Петканчин е и главен редактор на „Математическа и физикотехническа енциклопедия“, член е и на главните редакции на „Кратка българска енциклопедия“ и „Енциклопедия А – Я“.

Като водещ геометър акад. Петканчин е дълги години несменяем рецензент по конкурси за хабилитации, по защити на дисертации. Ще припомним, че имаше и упреци за забавяне на рецензии, но не и упреци по съдържанието на тези рецензии.

Акад. Боян Петканчин активно се интересува и от проблемите на съдържанието и преподаването на математиката в средното училище. Въпреки внушителния обем на неговата научна, преподавателска и административна дейност, той намира време да следи отблизо състоянието на средното образование. Многократно е рецензирал учебници за средното училище, изразявал е компетентно и авторитетно мнение за учебните програми, изнасял е доклади на учителски форуми, бил е председател на многобройни комисии по образованието.

Забележителната научна, педагогическа и обществена дейност на акад. Боян Петканчин е оценена с високи държавни отличия и награди. Носител е на ордените „Кирил и Методий“ I, II и III степен, „Червено знаме на труда“ и „Народна република България“ I степен. През 1977 г. е удостоен със званието „Заслужил деятел на науката“, а през 1984 г. – със званието „Народен деятел на науката“.

Накрая ще споменем и ентусиазираната дейност на акад. Петканчин по проблемите и развитието на българската стенография като член на Стенографския институт. През 1949 г. той (съвместно с Филип Илиев) публикува книгата „Основи на българската стенография. Система Габелсбергер-Безеншек“, която служи за основа на следващите учебници по стенография.

Акад. Боян Петканчин почина внезапно на 3 март 1987 г. малко преди да навърши 80 години. От дистанцията на времето може да се каже, че следовниците му продължават неговото достойно дело.

Повече биографични подробности и данни за многостранната дейност на акад. Боян Петканчин могат да се намерят в очерка [3] и юбилейните доклади [1], [2].

ЛИТЕРАТУРА

- [1] И. Иванова-Каратопраклиева. Акад. Боян Петканчин – забележителен университетски преподавател. *Математика и математическо образование*, **36** (2007), 57–60.
- [2] Ч. Лозанов. 100 години от рождението на акад. Боян Петканчин. *Математика и математическо образование*, **36** (2007), 51–56
- [3] Г. Станилов. Боян Петканчин., Библиотека „Видни университетски учени“. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 1991.

Георги Ганчев
Институт по математика и информатика
Българска академия на науките
ул. „Акад. Георги Бончев“ бл. 8
1113 София, България
e-mail: ganchev@math.bas.bg